

V Bruseli 14. júna 2024
(OR. en)

10984/24

JAI 993
COPEN 312
DROIPEN 176
CATS 58
FREMP 298

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	10000/24
Predmet:	Závery Rady o budúcnosti trestného práva EÚ: odporúčania na ďalší postup

Rada (spravodlivosť a vnútorné veci) na zasadnutí 13. – 14. júna 2024 schválila súbor záverov Rady s názvom Budúcnosť trestného práva EÚ: odporúčania na ďalší postup. Znenie schválené Radou sa uvádza v prílohe.

Závery Rady

„Budúcnosť trestného práva EÚ: odporúčania na ďalší postup“

Úvod

- a) O vývoji trestného práva Európskej únie a jeho zásadách sa diskutuje už niekoľko desaťročí, a to tak v rámci inštitúcií, ako aj v akademickej obci¹. Dynamika týchto diskusií sa zvýšila v období pred nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy, ktorou sa pre trestné právo EÚ zaviedli nové právne základy. Dňa 27. novembra 2009 boli na túto tému prijaté závery Rady o vzorových ustanoveniach² a v roku 2011 bolo prijaté oznámenie Komisie³ „Smerom k politike EÚ v oblasti trestného práva: zaistenie účinného vykonávania politík EÚ prostredníctvom trestného práva“. Dňa 22. mája 2012 bolo prijaté uznesenie Európskeho parlamentu o prístupe EÚ k trestnému právu⁴.
- b) Odvtedy bol na právnych základoch článkov 82 a 83 ZFEÚ, ktoré zaviedla Lisabonská zmluva, prijatý veľký počet nástrojov EÚ v oblasti trestnej justície. Tieto nástroje sa týkali napríklad obzvlášť závažnej trestnej činnosti s cezhraničným rozmerom (článok 83 ods. 1 ZFEÚ), zaviedli sa nimi opatrenia na zabezpečenie účinného vykonávania politík EÚ (článok 83 ods. 2 ZFEÚ) a vytvorili trestné právo procesné (článok 82 ZFEÚ). Okrem toho bolo na základe článku 85 ZFEÚ prijaté nariadenie o Eurojuste a na základe článku 86 ZFEÚ bola zriadená prelomová Európska prokuratúra.

¹ Pozri napríklad aktualizáciu manifestu z roku 2009, ktorá bola uverejnená v roku 2011, o politike EÚ v oblasti trestného práva (www.crimpol.eu) a manifest z roku 2013 o európskom trestnom poriadku (www.zis-online.com).

² ST 16542/2/09.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52011DC0573>.

⁴ Ú. v. EÚ C 264 E, 13.9.2013, s. 7.

- c) Rada a Parlament ako spoluzákonodarcovia a Komisia sa počas tohto obdobia snažili zabezpečiť čo najvyššiu kvalitu trestnoprávných predpisov. V tejto súvislosti sa vo vzťahu k trestnému právu hmotnému považujú za obzvlášť dôležité tieto otázky:
- skutočnosť, že zákonodarca EÚ by mal zabezpečiť úplné dodržiavanie spoločne dohodnutých zásad trestného práva, ako je zásada zákonnosti a zásada, že trestné právo by sa malo používať len ako posledná možnosť (*ultima ratio*) a ochrana základných práv vo všeobecnosti,
 - potreba zabezpečiť vnútornú konzistentnosť *acquis* v oblasti trestného práva EÚ,
 - potreba, aby nástroje trestného práva EÚ rešpektovali rozličné právne systémy a tradície členských štátov a poskytovali im potrebnú implementačnú flexibilitu spôsobom, ktorý nezasahuje do systému a konzistentnosti vnútroštátnych trestnoprávných predpisov.

Pokiaľ ide o trestné právo procesné, kľúčovými prierezovými cieľmi bolo zabezpečiť, aby nástroje EÚ uľahčovali justičnú spoluprácu v trestných veciach pri súčasnom rešpektovaní rozličných právnych systémov a tradícií členských štátov a aby boli v súlade so záväzkami členských štátov v rámci medzinárodného práva vrátane relevantných dohôd Rady Európy.

- d) Ukázalo sa však, že vysoký počet návrhov s prvkami trestného práva v rôznych oblastiach politiky spôsobuje, že pre spoluzákonodarcov je zložité zabezpečiť, aby sa všetky tieto aspekty zohľadňovali systematicky a v plnej miere.
- e) V kontexte prechodu medzi dvoma legislatívnymi obdobiami sa zdá vhodné riešiť budúcnosť trestného práva EÚ prierezovým spôsobom, aby sa zvýšila kvalita trestnoprávných predpisov.

Závery Rady

Všeobecné aspekty

1. Európska únia je povinná zabezpečiť, aby sa pri jej činnosti v oblasti trestného práva dodržiavali osobitné zásady upravujúce túto oblasť, ako je zásada zákonnosti a zásada *ultima ratio*, ako aj všeobecné zásady prenesenia právomocí, subsidiarity a proporcionality stanovené v článku 4 ZFEÚ a v článkoch 4 a 5 ZEÚ.
2. Nástroje a normy trestného práva by sa predovšetkým mali prijímať len vtedy, keď je to nevyhnutné na dosiahnutie cieľa týchto nástrojov a noriem, keď tento cieľ nemožno dosiahnuť inými prostriedkami a keď pre ne existuje jasný právny základ.
3. V súlade s Medziinštitucionálnou dohodou o lepšej tvorbe práva⁵ sa musí potreba a vhodnosť každého nástroja alebo normy trestného práva opierať o presvedčivé dôkazy. To si vo všeobecnosti vyžaduje hĺbkové posúdenie vplyvu.
4. Nástroje a normy trestného práva EÚ, a najmä ustanovenia o sankciách, trestnej zodpovednosti, súdnej právomoci a premlčacích lehotách, musia byť jasné a konzistentné.
5. Nástroje a normy trestného práva EÚ musia rešpektovať rozličné právne systémy a tradície členských štátov a musia byť vypracované spôsobom, ktorý členským štátom umožní vykonávať ich v existujúcom systéme vnútroštátneho trestného práva, a najmä bez toho, aby sa narušila ich všeobecná časť.

⁵ Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1 – 14.

Kroky, ktoré má podniknúť Rada

6. Rada na základe vyššie uvedených záverov Rady z roku 2009 o vzorových ustanoveniach začne vypracúvať modernizované vzorové ustanovenia trestného práva EÚ, najmä pokiaľ ide o minimálne pravidlá týkajúce sa sankcií pre fyzické a právnické osoby, zodpovednosti právnických osôb, prit'azujúcich a poľahčujúcich okolností, podnecovania, napomáhania a navádzania a pokusu, právomoci, premlčacích lehôt, dostupnosti účinných a primeraných vyšetrovacích nástrojov na vnútroštátnej úrovni a štatistických údajov. Tieto vzorové ustanovenia by sa mali vkladať do budúcich európskych právnych predpisov v rozsahu, v akom sa považuje za potrebné riešiť jednotlivé oblasti, ktoré pokrývajú v konkrétnom legislatívnom nástroji, pričom sa zohľadnia rozličné právne systémy a tradície.
7. Rada vyzýva inštitúcie EÚ zapojené do legislatívneho postupu, aby dospeli k spoločnému chápaniu vzorových ustanovení, a to na základe hlavných zásad trestného práva EÚ.
8. Po ich schválení bude Rada podporovať používanie vzorových ustanovení v rámci legislatívnej činnosti s výnimkou prípadov, keď na odchýlenie sa od nich existujú závažné a opodstatnené dôvody.
9. Súbežne s prácou na vytvorení modernizovaných vzorových ustanovení o trestnom práve hmotnom bude Rada pokračovať v úvahách o budúcnosti justičnej spolupráce v trestných veciach.

Inštitucionálne aspekty

1. Rada vyzýva Komisiu, aby pokračovala vo svojej činnosti a posilnila ju:
 - s cieľom zabezpečiť, aby bol každý návrh s prvkom trestného práva založený na dôkazoch, že takýto právny predpis je nevyhnutný a primeraný na dosiahnutie cieľov a že sa používa len ako posledná možnosť (*ultima ratio*),
 - s cieľom vypracovať dôsledne pripravené a podrobné posúdenia vplyvu, vrátane posúdenia vplyvu akéhokoľvek návrhu na základné práva, ktoré sa sprístupnia pred začiatkom skúmania návrhu v Rade.
 2. Rada vyzýva Komisiu a Parlament, aby pri budúcich legislatívnych rokovaniach zohľadnili potrebu členských štátov zabezpečiť konzistentnosť a zachovať základné zásady svojich vnútroštátnych právnych poriadkov.
 3. Rada vyzýva Komisiu a Parlament, aby sa zapojili do štruktúrovanej a komplexnej spoločnej reflexie o všetkých aspektoch budúceho trestného práva EÚ vrátane posilnenia vnútorného súladu trestného práva EÚ a jeho súladu s úzko súvisiacimi nástrojmi, ako aj o možnosti mať spoločné vzorové ustanovenia.
 4. Do štruktúrovanej spoločnej reflexie uvedenej v predchádzajúcom bode by sa vo vhodných prípadoch mohla zapojiť aj akademická obec, odborníci z praxe a iní externí odborníci.
-